

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

27. Yaşama Dönemi'nde sunmuş olduğum; 2/852; 2/875; 2/911; 2/918; 2/920; 2/926; 2/927; 2/929; 2/930; 2/931; 2/932; 2/933; 2/934; 2/935; 2/936; 2/937; 2/939; 2/938; 2/941; 2/942; 2/962; 2/1006; 2/1007; 2/1008; 2/1009; 2/1010; 2/1011; 2/1143; 2/1230; 2/1232; 2/1423; 2/1761; 2/2042; 2/2081; 2/2095; 2/2206; 2/2326; 2/2471; 2/2582; 2/2692; 2/2737; 2/2754; 2/2843 ; 2/2878; ; 2/3080; 2/3182; 2/3328; 2/3337; 2/3359; 2/3384; 2/3655 ; 2/3859; 2/3929; 2/3995; 2/4017; 2/4203; 2/4408; 2/4415; 2/4439; 2/4563; 2/4572; 2/4582; 2/4602; 2/4627; 2/4643; 2/4696; 2/4700 2/4712; 2/4947; 2/4949; 2/4950; 2/4959 sayılı kanun tekliflerimin İçtüzüğü'nün 77 inci maddesi uyarınca yenilenmesini saygılarımla arz ve talep ederim. 26.07.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu
Esas Komisyon	Adalet Komisyonu
Tarih: 8 Ağustos 2023	Esas No: 2/1421

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
26 Temmuz 2023
Numara:

T B M M GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
26 Temmuz 2023
No: 1256412

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 142
Tarih: 30.07.2018

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

26.09.2004 gün ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

TBMM BAŞKANLIĞI		
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler	
Esas Komisyon	Adalet	
Tarih :	11 Ekim 2018	Esas No: 2/875

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

HDP Siirt Milletvekili

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK LİGİ
30 Temmuz 2018
Numara:

30 Temmuz 2018
No: 328401

GENEL GEREKÇE

İş kazaları ve iş cinayetleri ülke gündeminin en ciddi ve neticeleri itibariyle en can alıcı sorun alanlarından birisi haline gelmiştir. Çeşitli kurum ve kuruluşlarının yapmış olduğu çalışmalara göre sadece OHAL'İN devam ettiği 2 yıl boyunca meydana gelen iş kazaları neticesinde en az 3 bin 960 işçinin hayatını kaybettiği ifade edilmektedir. Nitekim Soma faciasında 301 işçinin ölümü ile bu sorun gündeme gelmiş ancak ne yazık ki işçi sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasına yönelik kalıcı bir çözüm elde edilememiştir. Dahası Soma davası neticesinde sorumluların gerekli cezai yaptırıma maruz kalmayışı toplum vicdanında önemli bir yara açmış ve toplumda oldukça sarsıcı bir etki yaratmıştır.

Meydana gelen iş kazaları giderek artış eğilimi göstermekte başta tarım-orman, inşaat, taşımacılık ve maden sektörü olmak üzere çeşitli iş kollarında insanlar, yaptıkları işe hayatlarını teslim etmektedirler. Oysa birçok iş kolunda tehlike arz eden unsurlar söz konusu olup, işveren ve işverenle birlikte hareket edenlerin ölüm riskini öngörmemeleri hayatın olağan akışına aykırılık teşkil etmektedir. Zira birçok iş kazası incelendiği vakit, gerekli önlemlerin alınmadığı, işçilerin sağlıksız ve güvenliksiz koşullarda çalıştırıldığı görülmektedir. Ancak buna rağmen sorumlular; ceza mahkemelerinde taksirle adam öldürme yahut taksirle yaralama suçları ile yargılanmakta ve hatta çoğu kez mağdurun şikâyetini geri alması üzerine haklarında yargılama dahi yapılmamaktadır. Hal böyle olunca meydana gelen iş cinayetlerinin sorumlularının ihmali fiilleri meşruluk kazanmakta, işveren ve işverenle birlikte hareket edenler şirket menfaatini insan yaşamından üstün tutarak gerekli önlemleri almamayı hak bilmektedirler. Oysa yüksek oranda hapis cezasını gerektiren bu ihmaller zinciri cezai bir yaptırım ile neticelenmiş olsa idi işveren ve sorumlular iş kazalarının gerçekleşmemesi adına gerekli tüm önlemleri almayı bir ödev sorumluluğu ile gerçekleştirmiş olurlardı. Nitekim idari yönden denetleme ve uyarı mekanizmalarının işlevsiz araçlar olduğunu Soma'da, Ermenek'te yaşanan maden kazaları neticesinde bir kez daha tüm kamuoyu görmüş oldu.

İşveren ve işveren ile birlikte hareket eden kişilerin, belli bir yükümlülüğün ihmali ile gerçekleşen ölümlü ve yaralamalı iş kazalarında birincil sorumlu oldukları kuşkusuzdur. Hâlihazırda işçinin vefatı yahut ağır sakatlanması ile neticelenen iş kazalarında işveren ve işverenle birlikte hareket edenlerin sorumlulukları taksirli suçlar kapsamında değerlendirilmektedir. Taksir; dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı hareket edilmesi neticesinde kişinin isteği dışında, dikkatsizliği ile ölüm yahut yaralamaya sebebiyet verilmesine tekabül edip, kişinin ihmali davranışı hususu göz ardı edilmektedir. Bu nedenle de iş kazalarında birincil derecede sorumluluğu bulunanların etkin bir şekilde yargılanmaları mümkün olmamaktadır. Zira işverenin taksiri davranışından ötürü sorumluluğu hem mağdurun şikâyetiyle sınırlıdır hem de daha az ceza ile yargılanmaları nedeniyle yaptırım gücü zayıftır.

Oysa birçok iş kazası bizzat işverenin hiçbir önlem almadığı, sağlığa uygun olmayan, güvenlik yönünden zayıf işyerlerinde, çalışma alanlarında gerçekleşmektedir. Bu bakımdan yüksek risk barındıran işyerleri ve iş kollarında ölüm yahut yaralama vakıalarının gerçekleşmesi öngörülebilir olup işyerinde iş sağlığı ve güvenliği için gerekli önlemleri almayan, işçiye iş sağlığı ve eğitimi vermeyen işverenin doğabilecek iş kazalarında ihmali davranışından ötürü öncemli oranda sorumlu olduğu kabul edilmelidir.

Bilhassa yüksek risk içeren meslek gruplarının çalışmaları sırasında meydana gelen kazalarda ölümlü netice süreklilik arz ettiği ve bu bağlamda öngörülebilir olduğu için, bu neticeyi önleyen önlemlerin nitelikli ve gerektiği gibi alınmaması durumunda sorumlu kişilerin Türk Ceza Kanunun 83 üncü maddesi (ihmal sureti ile öldürme) ve Türk Ceza Kanunun 21 inci maddesinin 2 inci fıkrası uyarınca cezalandırılmaları şeklinde bir hüküm içeren değişiklik yapılması elzemdir. Bu değişiklik yasalaştığı takdirde; ölümlü yahut yaralamalı iş kazalarında sorumluluğu bulunanlar, hem almadıkları önlemler nedeniyle hem de gereği gibi almadıkları önlemler nedeniyle yargılanabileceklerdir. Yine bu düzenlemenin yanı sıra bu fiil sonucu oluşacak suçlarda TCK m. 43/2 uyarınca aynı neviden fikri içtima hükmünün uygulanmaması da hükme bağlanmalı ve taksirli suçlarda meydana gelen olayların tek bir vakıa gibi algılanıp tek bir ceza ile geçirilmesi önlenmelidir.

Bir diğ er önemli husus da tüzel kişilerin sorumluluğuna dair düzenleme yapılması zorunluluğudur. Bu minvalde ihmali neticesinde ölüm yahut yaralamaya neden olan tüzel kişi hakkında faaliyet izninin iptali ile sorumluluğu bulunan tüzel kişi temsilci ve ortaklarının başka bir tüzel kişiliğe ortak ya da temsilci olmalarına sınırlama getirilmesi de gereklilik arz etmektedir.

Açıklamış olduğumuz nedenlerle iř kazaları ve iř cinayetlerinde işverenin kusuru ve ihmalinin, b yleyi elim bir neticeye sebebiyet verdiği gerçeğinden hareketle iř kazalarında sorumluluğu bulunanların etkin bir biçimde yargılanmalarının sağlanması amacı ile işbu kanun teklifi hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Taksirle yaralama veya ölüme sebebiyet verme fiillerinde Soma ve Ermenek faciasında, yine süreklilik arz eden mevsimlik işçilerinin toplu halde yaşamlarını yitirdikleri kazalarda olduğu gibi çoklu yaralama, çoklu ölüm olaylarında fikri içtima hükümlerinin uygulanmaması amacıyla işbu değişiklik yapılmıştır. Her ne kadar TCK m.43/3 uyarınca kasten öldürmede ilgili maddenin uygulanmayacağı belirtilmiş olsa da ceza arasındaki dengenin korunması amacıyla taksirli suçlar açısından da fikri içtima hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmalıdır.

MADDE 2- Belli bir yükümlülüğün ihmali ile gerçekleşen ölümlü iş kazası neticesinde işçinin vefat etmesi sonucu işverenin cezai sorumluluğu hâlihazırda işbu kanunun taksirle yaralama ve taksirle öldürme hükümleri çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu nedenle de iş kazalarında birincil derecede sorumluluğu bulunanların etkin bir şekilde yargılanmaları mümkün olmamaktadır. Çünkü işverenin taksiri davranışından ötürü sorumluluğu hem mağdurun şikâyetiyle sınırlıdır hem de daha az ceza ile yargılanmaları nedeniyle yaptırım gücü zayıftır. Oysa işyerinde iş sağlığı ve güvenliği için gerekli önlemleri almayan, işçiye iş sağlığı ve eğitimi vermeyen işverenin doğabilecek iş kazalarında ihmali davranışından ötürü önemli oranda sorumlu olduğu kabul edilmelidir. Yine madde metnine eklenen dördüncü fıkarda ihmal suretiyle meydana gelen ölüm olaylarında sorumluların olası kast hükümlerinden sorumlu tutulmaları öngörülmektedir. Zira maden, inşaat gibi yüksek risk alanlı meslek gruplarında ölümlü iş kazalarının öngörülmemesi mümkün değildir. Netice itibarıyla Soma'da meydana gelen faciada işverenin kusuru ve ihmalinin, böylesi elim bir neticeye sebebiyet verdiği gerçeğinden hareketle iş kazalarında sorumluluğu bulunanların hem ihmal sureti ile öldürmeden hem de olası kasttan sorumlu tutulmaları gereklilik arz etmektedir.

Yine maddeye eklenen diğer fıkra ile tüzel kişiliğin sorumluluğu yükselterek kanunda öngörülen cezai yaptırımların caydırıcı etkisinin artırılması amaçlanmıştır.

MADDE 3-Belli bir yükümlülüğün ihmali ile yaralanmalı iş kazasının meydana geldiği vakalarda işverenin cezai sorumluluğu hâlihazırda işbu kanunun taksirle yaralama hükümleri çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu nedenle de iş kazalarında birincil derecede sorumluluğu bulunanların etkin bir şekilde yargılanmaları mümkün olmamaktadır. Çünkü işverenin taksiri davranışından ötürü sorumluluğu hem mağdurun şikâyetiyle sınırlıdır hem de daha az ceza ile yargılanmaları nedeniyle yaptırım gücü zayıftır. Oysa işyerinde iş sağlığı ve güvenliği için gerekli önlemleri almayan, işçiye iş sağlığı ve eğitimi vermeyen işverenin doğabilecek iş kazalarında ihmali davranışından ötürü önemli oranda sorumlu olduğu kabul edilmelidir. Yine madde metnine eklenen dördüncü fıkra ihmal suretiyle meydana gelen yaralanmalı iş kazalarında sorumluların olası kast hükümlerinden sorumlu tutulmaları öngörülmektedir. Zira maden, inşaat gibi yüksek risk alanlı meslek gruplarında iş kazalarının öngörülmemesi mümkün olmayıp yüzlerce işçi bu kazalar neticesinde sakat kalmakta, hayatlarını iademe ettirmede güçlük yaşamaktadırlar. Netice itibariyle Soma'da meydana gelen faciada işverenin kusuru ve ihmalinin, böylesi elim bir neticeye sebebiyet verdiği gerçeğinden hareketle iş kazalarında sorumluluğu bulunanların hem ihmal sureti ile yaralamadan hem de olası kasttan sorumlu tutulmaları gereklilik arz etmektedir.

Yine maddeye eklenen diğer fıkra ile tüzel kişiliğin sorumluluğu yükseltilerek kanunda öngörülen cezai yaptırımların caydırıcı etkisinin artırılması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

MADDE 5- Kanunun uygulanmasına dair hükümdür.

**26.09.2004 GÜN VE 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 26.09.2004 gün ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 43 üncü maddesinin 3 üncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(3)Kasten öldürme, kasten yaralama, işkence, taksirle yaralama, taksirle öldürme ve yağma suçlarında bu madde hükümleri uygulanmaz.”

MADDE 2- 26.09.2004 gün ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 83 üncü maddesine aşağıdaki iki fıkra eklenmiştir.

“(4) Belli bir yükümlülüğün ihmali ile ölümlü iş kazasının meydana gelmesi durumunda işveren ve sorumlular hakkında bu madde hükümleri ve bu kanunun 21 inci maddesinin 2 inci fıkrası uygulanır.”

“(5) Yukarıdaki fıkra hükümlerine göre ceza verildiği hallerde ayrıca işveren tüzel kişi hakkında faaliyet izninin iptaline karar verilir. Bu hallerde kanunun 60. Maddesindeki koşullar aranmaz. Bu halde tüzel kişinin temsilcileri ve ortakları 5 yıl süre ile başka bir tüzel kişiliğin ortağı ya da temsilcisi olamazlar.”

MADDE 3- 26.09.2004 gün ve 5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 88 inci maddesine aşağıdaki iki fıkra eklenmiştir.

“(2) Belli bir yükümlülüğün ihmali ile yaralanmalı iş kazasının meydana gelmesi durumunda işveren ve sorumlular hakkında bu madde hükümleri ve bu kanunun 21 inci maddesinin 2 inci fıkrası uygulanır.”

“(3) Yukarıdaki fıkra hükümlerine göre ceza verildiği hallerde ayrıca işveren tüzel kişi hakkında bu tüzel kişi için 1 yıldan az 3 yıldan fazla olmamak üzere faaliyet izninin iptaline karar verilir. Bu hallerde kanunun 60. Maddesindeki koşullar aranmaz. Bu halde tüzel kişinin temsilcileri ve ortakları faaliyet izninin iptal edildiği süre boyunca başka bir tüzel kişiliğin ortağı ya da temsilcisi olamazlar.”

MADDE 4-(1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.